

Sygn. akt I C 372/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 grudnia 2014 r.

Sąd Rejonowy w Zambrowie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - SSR Tomasz Makaruk

Protokolant - Jadwiga Styła

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2014 r. w Zambrowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w Z.

przeciwko R. P.

o uznanie za bezskuteczną umowy darowizny

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda (...) w Z. umowę darowizny z dnia 23.04.2010 r. sporządzoną w formie aktu notarialnego w Kancelarii Notarialnej Notariusz J. G. w Z., repertorium A nr (...) na podstawie której W. P. (1) i W. P. (2) przenieśli na rzecz R. P. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) o powierzchni użytkowej 36,55 m⁽²⁾, usytuowanego na III (trzecim) piętrze w budynku wielomieszkaniowym położonym w Z. przy ulicy (...), wchodzącego w skład zasobów (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w Z., w celu egzekucji przysługującej powodowi wierzytelności: wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Łomży Sądu Gospodarczego z dnia 9 czerwca 2010 r. sygn. akt V GNc 469/10 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 12.07.2010 r. obejmującego kwotę 43.349,09 (czterdzieści trzy tysiące trzysta czterdzieści dziewięć i 09/100) złotych z ustawowymi odsetkami: od kwoty 3.344,35 zł od dnia 18.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.352,71 zł od dnia 23.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.557,18 zł od dnia 25.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2.906,07 zł od dnia 25.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2.509,05 zł od dnia 01.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.209,89 zł od dnia 01.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.056,50 zł od dnia 01.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2.833,30 zł od dnia 05.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.535,60 zł od dnia 06.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.788,70 zł od dnia 07.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.998,67 zł od dnia 12.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.707,70 zł od dnia 13.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.549,37 zł od dnia 13.02.2010 r. do dnia zapłaty wraz z kwotą 585,72 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od pozwanego R. P. na rzecz powoda (...) w Z. kwotę 2.168 (dwa tysiące sto sześćdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 372/14

UZASADNIENIE

Powódka (...) w Z. wniosła o uznanie za bezskuteczną notarialnej umowy darowizny z dnia 23.04.2010 r. sporządzonej w Kancelarii Notarialnej Notariusz J. G. w Z., repertorium A nr (...) na podstawie której W. P. (1) i W. P. (2) przenieśli na rzecz swojego małoletniego syna R. P. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w Z., w celu egzekucji przysługującej powodce wierzytelności od W. P. (1) wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Łomży Sądu Gospodarczego z dnia 9 czerwca 2010 r. sygn. akt V GNc 469/10 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 12.07.2010 r. obejmującego kwotę 43.349,09 (czterdzieści trzy tysiące trzysta czterdzieści

dziewięć i 09/100) złotych z ustawowymi odsetkami: od kwoty 3.344,35 zł od dnia 18.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.352,71 zł od dnia 23.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.557,18 zł od dnia 25.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2.906,07 zł od dnia 25.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2.509,05 zł od dnia 01.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.209,89 zł od dnia 01.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.056,50 zł od dnia 01.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2.833,30 zł od dnia 05.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.535,60 zł od dnia 06.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.788,70 zł od dnia 07.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.998,67 zł od dnia 12.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.707,70 zł od dnia 13.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.549,37 zł od dnia 13.02.2010 r. do dnia zapłaty wraz z kwotą 585,72 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Wniosła także o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że W. P. (1) jest jej dłużnikiem na podstawie tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Łomży Sąd Gospodarczego z dnia 9 czerwca 2010 r. sygn. akt V GNC 469/10 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 12 lipca 2010 r. Egzekucja prowadzona przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Z. M. M. okazała się bezskuteczna. W. P. (1) wyzbył się całego swojego majątku stając się całkowicie niewypłacalnym, natomiast osoba trzecia – małoletni syn R. P. - uzyskał nieodpłatnie korzyść majątkową.

Przedstawicielka ustawowa małoletniego pozwanego R. P. wniosła o oddalenie powództwa, wskazując, iż przedmiotowe prawo do lokalu mieszkalnego przysługiwało nie tylko W. P. (1), ale także jej. Podniosła nadto, iż mieszkanie zostało przepisane w czasie, kiedy nie było jeszcze żadnych spraw.

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

W. P. (1) jest dłużnikiem (...) w Z., albowiem nie opłacił należności za paliwo zakupione na stacji (...) potwierdzonych fakturami VAT: z dnia 04.01.2010 r. nr (...) co do kwoty 3.344,35 zł, z dnia 09.01.2010 r. nr (...) na kwotę 3.352,71 zł, z dnia 11.01.2010 r. nr (...) na kwotę 3.557,18 zł, z dnia 11.01.2010 r. nr (...) na kwotę 2.906,07 zł, z dnia 18.01.2010 r. nr (...) na kwotę 3.056,50 zł, z dnia 18.01.2010 r. nr (...) na kwotę 2.509,05 zł, z dnia 18.01.2010 r. nr (...) na kwotę 3.209,89 zł, z dnia 22.01.2010 r. nr (...) na kwotę 2.833,30 zł, z dnia 23.01.2010 r. nr (...) na kwotę 3.535,60 zł, z dnia 24.01.2010 r. nr (...) na kwotę 3.788,70 zł, z dnia 29.01.2010 r. nr (...) na kwotę 3.998,67 zł, z dnia 30.01.2010 r. nr (...) na kwotę 3.707,70 zł, z dnia 30.01.2010 r. nr (...) na kwotę 3.549,37 zł – łącznie 43.349,09 zł z odsetkami. Wezwanie do zapłaty powyższych należności zostało wysłane W. P. (1) listem poleconym 18 marca 2010 r.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 9 czerwca 2010 r. w sprawie V GNC 469/10 Sąd Rejonowy w Łomży Sąd Gospodarczy zasądził od W. P. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) na rzecz (...) w Z. kwotę 43.349,09 zł z ustawowymi odsetkami: od kwoty 3.344,35 zł od dnia 18.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.352,71 zł od dnia 23.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.557,18 zł od dnia 25.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2.906,07 zł od dnia 25.01.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2.509,05 zł od dnia 01.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.209,89 zł od dnia 01.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.056,50 zł od dnia 01.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 2.833,30 zł od dnia 05.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.535,60 zł od dnia 06.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.788,70 zł od dnia 07.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.998,67 zł od dnia 12.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.707,70 zł od dnia 13.02.2010 r. do dnia zapłaty, od kwoty 3.549,37 zł od dnia 13.02.2010 r. do dnia zapłaty wraz z kwotą 585,72 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W dniu 9 września 2010 r. Spółdzielnia (...) w Z. wszczęła egzekucję przeciwko dłużnikowi, którą prowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Z. M. M. w sprawie KM 993/10. Postanowieniem z dnia 30 września 2010 r. Komornik umorzył postępowania egzekucyjne w sprawie wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

W. P. (1) i jego żonie W. P. (2) przysługiwało spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) o powierzchni użytkowej 36,55 m², usytuowanego na III (trzecim) piętrze w budynku wielomieszkaniowym położonym w Z. przy ulicy (...), wchodzącego w skład zasobów (...) w Z.. W dniu 23 kwietnia 2010 r. w akcie notarialnym sporządzonym przed notariuszem J. R. A (...) W. P. (1) i W. P. (2) darowali swojemu małoletniemu (mającemu wówczas 13 lat) synowi R. P. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) oświadczając jednocześnie, że darowiznę tę w jego imieniu przyjmują.

W. P. (1) nie posiadał żadnego innego majątku.

Powyższy stan faktyczny był pomiędzy stronami bezsporny i Sąd ustalił go w oparciu o: akta (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w Z. dot. lokalu nr (...) przy ul. (...), akt komorniczych Km 993/10 Komornika Sądowego M. M., akt V GNc 469/10 Sądu Rejonowego w Łomży.

Podstawą materialną dochodzonego przez powódkę roszczenia jest art. 527 kc. Paragraf 1 tegoż artykułu stanowi, że gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (art. 527 § 2 kc).

Przesłankami skargi pauliańskiej na podstawie komentowanego przepisu są: istnienie interesu wierzyciela w postaci wierzytelności, dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią, dokonanie przez dłużnika czynności z pokrzywdzeniem wierzycieli, a jednocześnie takiej, z której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, działanie osoby trzeciej w złej wierze. Wymóg złej wiary osoby trzeciej został wyłączony w przepisie art. 528 kc. Zgodnie z jego treścią, jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli, osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu, zostały spełnione wszystkie wskazane powyżej przesłanki skargi paulińskiej.

Nie ulega wątpliwości, że W. P. (1) jest dłużnikiem powódki, co potwierdzają akta sprawy V GNc 469/10 Sądu Rejonowego w Łomży – nakaz zapłaty z dnia 9.06.2010 r. jest prawomocny i został zaopatrzony w klauzulę wykonalności.

Bezspornym jest także, iż dłużnik W. P. (1) dokonał czynności prawnej z osobą trzecią, a mianowicie pozwanym R. P.. Czynnością tą jest opisana powyżej umowa darowizny zawarta w formie aktu notarialnego w dniu 23 kwietnia 2010 r. W tym miejscu należy odnieść się do okoliczności, iż małżonka dłużnika W. W. P. sama nie była dłużnikiem powoda. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że wierzyciel, którego dłużnikiem jest tylko jedno z małżonków, może domagać się uznania czynności prawnej za bezskuteczną na podstawie art. 527 § 1 kc także wtedy, gdy przedmiot czynności wchodził do majątku wspólnego dłużnika i jego małżonka (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2003 r., IV CKN 204/01; M. Prawny 2004/4/181), zarówno wówczas, gdy czynności dokonał sam dłużnik, jak również gdy czynności dokonali wspólnie dłużnik i jego małżonek (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2003 r., III CZP 72/03; Wokanda 2003/12/10). Takie też samo stanowisko zajął Sąd Okręgowy w Łomży w sprawie I Ca 67/10. Stanowisko to zostało po raz kolejny powtórzone także przez Sąd Najwyższy, który w uchwale z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie III CZP 19/11 wskazał, iż „wierzyciel, którego dłużnikiem jest jeden z małżonków, może żądać na podstawie art. 527 § 1 k.c. uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez obu małżonków i dotyczącej ich majątku wspólnego, gdy małżonek dłużnika nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania po myśli art. 41 § 1 k.r. i o”. W uzasadnieniu tegoż orzeczenia wskazano: „ (...) Ochronny cel skargi pauliańskiej przemawia na pewno za tym, aby dopuścić taką skargę także wówczas, gdy nielojalne wobec wierzyciela rozporządzenie majątkowe podejmowane było nie tylko przez małżonków mających status dłużników w rozumieniu art. 527 k.c., ale przynajmniej - z udziałem jednego takiego dłużnika, zadłużonego wobec wierzyciela. Sam udział małżonka niebędącego dłużnikiem wierzyciela w czynności prawnej noszącej cechy czynności fraudacyjnej (po stronie małżonka - dłużnika) powinien być wystarczającą okolicznością przemawiającą za możliwością uznania całej czynności prawnej za bezskuteczną wobec wierzyciela (art. 532 k.c.), a nie tylko - za zakwestionowaniem jej skuteczności wobec zadłużonego małżonka (konstrukcja tzw. częściowej bezskuteczności). Przepisy art. 531 § 1 k.c. i art. 532 k.c., a także wyraźnie egzekucyjny cel

skargi pauliańskiej przesądzą o możliwości uznania za bezskuteczną całej zaskarżonej czynności prawnej, a nie jej części, ujętej podmiotowo (wobec określonego podmiotu) lub przedmiotowo (w odniesieniu do wyodrębnionej części czynności prawnej). Jednakże przy konstruowaniu dalszych przesłanek skargi pauliańskiej powinien być brany pod uwagę fakt niedłużniczego statusu małżonka osoby zadłużonej w tym sensie, iż istotne są tu okoliczności dotyczące jedynie zadłużonego małżonka (dłużnika w rozumieniu art. 527 k.c.), a przede wszystkim - skutek kwestionowanej czynności w postaci niewypłacalności dłużnika (art. 527 § 2 k.c.), świadomość pokrzywdzenia wierzyciela przez dłużnika i świadomość tego stanu rzeczy u pozwanej osoby trzeciej (art. 527 § 1 in fine k.c.). To jedynie zachowanie się małżonka - dłużnika powinno nosić bowiem cechy działania in fraudem creditoris". Sąd w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela to stanowisko.

Nie ulega też wątpliwości, że czynność prawna dokonana została z pokrzywdzeniem wierzyciela (powódki). Jednocześnie pozwany osiągnął korzyść majątkową, albowiem w skład jego majątku weszło spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego numer (...) przy ul. (...) w Z.. W orzecznictwie sądowym wskazuje się, że pokrzywdzenie powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 r., IV CKN 525/00; LEX nr 53110). Jak wynika z poczynionych ustaleń, dłużnik wyzbył się jedynego wartościowego składnika majątkowego, umożliwiającego pokrycie zobowiązań wierzyciela. Wskazuje na to nie tylko fakt umorzenia postępowania egzekucyjnego z uwagi na bezskuteczność egzekucji, ale również wyjaśnienia przedstawicielki ustawowej małoletniego pozwanego, która przyznała, iż W. P. (1) nie miał żadnego innego majątku. Dlatego też niewątpliwie na skutek zwarcia przedmiotowej umowy doszło do pokrzywdzenia wierzyciela a dłużnik stał się niewypłacalny.

Bez znaczenia w sprawie jest podnoszona przez W. P. (2) okoliczność, iż darowizna została dokonana jeszcze zanim zaczęły się sprawy sądowe. Bezsporne jest, iż należności objęte nakazem zapłaty w sprawie V GNc 469/10 istniały już i były wymagalne w dacie dokonywania przedmiotowej darowizny, a jak słusznie wskazuje A. J. w komentarzu do art. 527 kc (Lex dla Sędziego) „Komentowany przepis nie wymaga natomiast, aby chroniona wierzytelność była wymagalna. Powództwo pauliańskie może zatem wytoczyć w zasadzie również wierzyciel, którego wierzytelność jest jeszcze niepłatna”.

Reasumując należy stanowczo stwierdzić, że postępowanie dowodowe wykazało zasadność powództwa w oparciu o art. 527 kc. Strona powodowa udowodniła, że dłużnik dokonał czynności prawnej z pokrzywdzeniem wierzyciela, na skutek tej czynności pozwany uzyskał korzyść majątkową, a dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Z uwagi na nieodpłatność czynności prawnej bez znaczenia jest to, czy pozwany R. P. zdawał sobie sprawę z działania dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, choć i to nie może budzić wątpliwości, jeśli weźmie się pod uwagę, iż 13-letniego wówczas syna dłużnika reprezentował przy tej czynności on sam wraz z małżonką. Dlatego też żądanie powódki uznania za bezskuteczną w stosunku do niej czynności prawnej dłużnika jest uzasadnione.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w pkt I sentencji na mocy art. 527 kc i art. 528 kc.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r. nr 163, póź. 1348 ze zm.)